

הפסטיבל לאמנות מתקיים מדי שנה בי אדלאיד, אוסטרליה. השנה השתתף בו המשורר האמריקאי-יהודי אלן גינצברג בתום הפסטיבל הגיע לסידני, להופעה חיה פעמית. שם פגשה בו כתבת העולם הזה פעמיים, לראשונה במסיבת עיתונאים בחדר האחים בנמל-התעופה, ואחר כך בי אופן פרטי יותר בחדרו בבית המלון.

מדווחת הכתבת, יפה גרייצר:
שאלה: איך אתה מגדיר את עצמך, אלן גינצברג?
תשובה: (סבר פנים רציני, קול מופר-נט) אני משורר-הומוסקסואל, או בודהיסט-יהודי.

שאלה: אתה בן 45 בערך, וכתבת שיר רה למעלה מ-20 שנה. למה לדעתך נמשך אליך הדור הצעיר?
תשובה: אולי מפני ששירה היא דיוקן קו מדויק של מצפון, של תוך הנפש, תפילה פותחת מוח, ולאנשים מבוגרים בדרך כלל אין אומץ להתודות או לקרוא וידויים, ואולי מפני שאני מסגיר על האדם, עומד לצידו.

שאלה: מה יחסך לישראל?
תשובה: הייתי בישראל פעם אחת, לפני כ-10 שנים, בעיקר בשביל לפגוש במרטין בובר ז"ל ופרופ' גרשום שלום בגלל העניין שיש לי בלימודי המיסטיקה של היהדות, קבלה.

ישבתי בישראל שלושה חודשים. חלק מזה ביליתי בצפת בלימודים, וגם כיום

משורר גינצברג • היפי נירדף יותר מיהודי

אני לומד את ספר הזוהר באנגלית. יחסי לישראל הוא מאוד כיחסי לארצות אחרות. הסתובבתי בעולם (בין השאר: הודו, ויאטינאם, יפן, רוב אפריקה, צ'ילה, בוליביה, פרו, קובה, רוסיה, צ'כוסלובקיה ועוד). יש לי אותה סימפטיה לערבי הי מעשן חשיש כמו ליהודי המעשן (בחיוך) של מי שערך נטיונות ו"מסעות" ב"ד.ט.ד.", והשפעתו על משוררים ויוצרים אחרים עם ד"ר טימוטי לירי — באוניברסיטת קמברידג' — רידי' ב-1961 ולפני כן ב-1953 עם אלדוס הקסליי בקליפורניה, נטיונות במסקאלין.)

כשמדובר בדעתי על המדיניות הישראלית איני חושב שזו זכותי לתת עזות (בהתחמקות) — אחרי לחץ מצדית: הי ישראלים נהגו כנאצים, כשעודנו ותמכו במדיניות של ארצות-הברית במלחמת ויאטינאם.

שאלה: איך אתה מרגיש כיהודי בי ארצות-הברית ובכלל?

תשובה: על אף כל מה שנאמר, נוח יותר להיות יהודי באמריקה מאשר להיות היפי. איני מאמין בקיומו של קשר מיסטי בין יהודי בתפוצה ובין ישראל. איני מרגיש אותו. אני יודע שמצפים ממני ש-ארגיש כך. אך זוהי חסנונות על בסיס רגשות. יש לי עניין רב בדיקאליה-אנרי כיסטי היהודי.

הומו בגלוי. כידוע, אלן גינצברג, הלוחם במשך שנים להפוך את השימוש (החשך בעמוד 30)

משיב לשאלות הכתבת, יפה גרייצר.

סיפורו של נער בן 17

שבילה שנתיים מחיי

בכלא תל-מונד:

עד שהגעתי לתל-מונד לא נראיתי ככה. הייתי בריא. זה האוכל של תל-מונד שעשה לי צורה של מת. איזה אוכל שהיו נותנים שם! זבל לא אוכל. היו שלוש ארוחות ביום. ארוח-חת בוקר בשש — לחם עם קצת מרגרינה וקצת גבינה לבנה ועם מימרח שוקולד, שהסוהרים היו מכינים לבד. אף אסיר לא היה נוגע בה.

בצהריים היו נותנים לנו קציצות בשר. ככה קראו להן. אבל זה היה יותר לחם משבשר. על זה שמו תפוחי-אדמה. לפעם מים היה לנו מזל. אם בא איזה אורח מבחוץ. היו מכינים לנו לכבוד זה עוף לצהריים. לפחות הרווחנו משהו מהביקור. רים האלה. ארוחת ערב נתנו בשש וזהו. עד למחרת בבוקר לא קיבלנו כלום.

אבל זה עוד כלום. כמה שהאוכל היה רע וכמה שהיה קצת, גם לא הגיע אלינו הכל. כשהיה מגיע זמן האוכל היו יוצאים מכל מחלקה ארבעה אסירים להביא את האוכל ולחלק אותו בתאים. עד שהיו מגיעים, לא היה נשאר כלום. כשהבן-אדם רעב הוא לא חושב על החברים שלו. כשהתלוננתי על זה לפני הסוהר, הוא קרא לי מלשיו בפנים של כל האסירים. איזה מכות קיבלתי מהם אחר-כך.

רדתי לפשע לפני שמונה שנים. אחרי שאבא שלי מת. פעם ראשונה נכנסתי לכלא על ארנק שסחבתי לאשה אחת. קיבלתי על זה שש-עשרה חודש. בתקופה הזו היו החמרות בעניין הזה כי היו הרבה מקרים. הייתי אז בן שש-עשרה וחצי בערך.

אבל בבית-הסוהר לא היה איכפת להם

„חתכתי את הידיים בשביל לראות אנשים!

את כל זה וצוחק. יש בתל-מונד צעירים בני ארבע-עשרה, קיבלו רק חודשיים-שלושה. מה שהגדולים עושים להם! למה לא מפרי-דים ביניהם? כשמגיע צעיר, המבוגרים מאימים עליו בסכנים או במכות. סוהר מים לו הפה. איך הוא יצעק? הוא יכול להתלונן אחר-כך. אבל מה יצא לו מזה? הכבוד שלו הלך.

לפני שהשתחררתי עשו אותי נאמן. הייתי עובד בתור רץ. זה לעשות שליחויות בשביל ההנהלה, לתת להם קפה וזה. עבודה טובה דווקא. אפשר לגנוב אוכל מהמטבח, לדבר בטלפון אם לא רואים. הייתי רואה הכל ושומע. ראיתי איך עושים הכנות לפני שבא איזה ביקור של מישהו חשוב לכלא. היו מנקים הכל מ-למעלה, מוציאים האסירים שלא ילכלכו ולא נותנים להם להיכנס. רק אחרי ש-נגמר הביקור היו מחזירים אותם. ואחרי זה עוד כותבים בעיתונים כמה שטוב ו-נקי בתל-מונד. שיבואו פעם בלי הודעה ויראו מה זה.

עכשיו שיצאתי בחוץ, גם כן קשה לי הסתדר. אין עורה, אין הדרכה אני מרגיש ברחובות כמו בבית-סוהר, הלכתי לועד לשיקום האסיר. נתנו לי 250 ל"י בשביל לשכור חדר וסידרו לי עבודה בי מאפיה. עבדתי שם כמה זמן. יום אחד בעל המאפיה אמר לי לעבוד עם שרוליים מקופלים. לא רציתי. הוא התעקש. קיפלי-חן. ראה את הכתובות-קעקע והצלקות על הידיים שלי ואמר: „אתה גנב. אני לא רוצה אותך אצלי.“

הייתי צריך ללכת.

זה השעמום שמכניס כאלה רעיונות בראש. גם הבריחות באות משעמום. רע, ויש הרבה זמן לחשוב על בריחות. הנה מיכאל מחפוד, שהיה שפוט שלוש ורבע שנים על פריצות, עד היום הוא בחוץ. הבריחה שלו ושל שמעון פדידא היתה עוד בזמן שלי. איך הם ברחו? הברה שבאו לבקר הגניבו להם שתי מסוריות בתוך הבילות-הופלה. שבוע שלם הם ניסו רן את הסורגים. ביום של הבריחה הם חיכו שהסוהר שהסתובב בחוץ הלך ל-שתות קפה, הוציאו את הסורגים, וברחו. סוהר אחר שירד ממגדל שש ראה את הצל שלהם על הגג. הוא ירה עליהם. אבל לסוהרים אסור לירות על אנשים. רק באוויר. תיכף באו שאר הסוהרים. תפסו את פדידא, אבל מחפוד הצליח ל-ברוח.

הייתי חותך את הידיים שלי בכלא. הנה, הכל מלא צלקות. הרבה עושים את זה בכלא. אנשים חותכים בידיים, חותכים בבטן. חושבים אולי יעבירו או-תם לבית-סוהר אחר, יותר טוב. אבל זה עוזר רק לפעמים. בדרך כלל הולך לוקחים אותנו לבית-חולים בעיר, תופי-רים ותיכף מחזירים לכלא. רק לנסוע היה תענוג. רואים חתורות, רואים אני-שים.

ש הרבה הומואים בכלא. האסירים הגדולים עושים לקטנים. היה פעם אסיר אחד שאהב את זה. הכניסו אותו לחדר עם עוד עשרים וארבעה איש. ו-כולם עלו עליו אותו לילה. והסוהר רואה

ש אני צעיר. היו מרביצים לי מכות. לא בשביל החינוך. רק בשביל שהסוהר יוכל להוציא את העצבים שלו. פעם התלוננתי לסוהר שנשארתי בלי בגדים. גנבו לי אותם. אז הוא סידר לי ארון ומנעול. חזרתי מהעבודה ולא מצא-תי כלום בארון. פרצו את המנעול ולקחו את מה שהיה. שאלתי את הסוהר: בשני ביל מה אתה פה? איך אתה רוצה שאני אלך לביקור, בבגדי-עבודה? הייתי מרו-גז, והתחצפתי אליו. אז כשחזרתי מהבי-קור, הוא הכניס אותי לחדר חיפושים. הכניס לי מכות רצח וסגר אותי שעתים עם הידיים קשורות למעלה.

היו נותנים לי זריקות בשביל להרגיע אותי. הייתי מתחנן לפניהם, אומר להם: תראו אני צעיר מדי בשביל הדברים האלה. לא עזר. אחרי שהיו תוקעים לי את הזריקות האלה הייתי יושן כמו מת. לא אוכל, לא חי. לא מרגיש כלום. חשבתי שאני יצא משוגע מהזריקות האלה.

שנה שעברה ביום השואה החליטו לשרוף את הבית-סוהר. התחילו בנה החברה מהחצר אלה שיש להם יותר חופשיות. הם הדליקו את המזונים ש-להם. אחרים הדליקו גם בצנינוק וגם באגף 12. הכל היה מלא עשן. האסירים בעצמם התחילו להתנק, באו מנהל בית-הכלא, אלברט חיות, עם קציף-הבטחון. העמידו אותם ליד הקיר, ונתנו להם מכות. השאירו אותם בתאים עם העשן עד ש-כיבו את האש. למחרת שמו את אלה מהחצר בצנינוק.